

Posudek oponenta na rigorózní práci

Název práce: Sociální opora získávaná na sociálních sítích a její vybrané aspekty

Autorka: Mgr. Klára Vožechová

Oponent: Mgr. Mojmír Sedláček

PŘÍNOSNOST práce spočívá v zaměření na vysoce aktuální téma, jehož vědecké zkoumání je obvykle o několik kroků pozadu za technologickým rozvojem. V posledních letech je navíc (z pochopitelných důvodů) trendem zdůrazňování negativních důsledků užívání sociálních sítí, proto je osvěžující sledovat přistoupení k tématu, jež se do určité míry od podobných výzkumů odlišuje. Sociální sítě jsou totiž fenomén, jehož úpadek či rovnou vymizení nelze v nejbližší době předpokládat, a tak je snaha porozumět jejich fungování a naučit se je využívat psychohygienicky smysluplnými způsoby jedním ze zásadních úkolů zkoumání v této oblasti.

CÍLEM práce je prozkoumat strategie užívání sociálních sítí z pohledu samotných uživatelů, a to s důrazem na fenomén sociální opory. K tomuto tématu se v teoretické části daří bez problémů směřovat, realizované výzkumy však mají o poznání širší záběr a dotýkají se mnohých dalších stránek užívání sociálních sítí. Tím se také ukazuje, nakolik je zkoumání takto „živých“ fenoménů riskantní a z hlediska vědecké rigoróznosti obtížně ukočirovatelné. Přesto se daří vytyčené směřování naplnit.

FORMÁLNĚ se práce vyznačuje dvousetstránkovým rozsahem, z něhož polovinu tvoří důsledně zpracovaná teoretická část. Autorka zodpovědně pracuje se zdroji, s čímž souvisí i bohatý seznam literatury, obsahující velké množství aktuálních výzkumů z posledních let, navíc povětšinou zahraničních. Práce je psaná čtivým a přehledným stylem, zdůrazňujícím klíčové myšlenky textu, s minimem překlepů či formálních nesrovnalostí.

TEORIETICKÁ ČÁST trychtýřovitě postupuje od obecného vymezení sledovaných sociálních sítí (tedy Facebooku a Instagramu) přes intra- i interpersonální charakteristiky uživatelů sociálních sítí až po klíčová témata sociální opory a sebe prezentace na daných platformách.

Autorka využívá množství studií, jež jsou (na poměry výzkumu sociálních sítí) staršího data – tedy například z let 2008-2010. Správně však reflektuje dynamický vývoj v těchto oblastech, jelikož například motivace k užívání sociálních sítí se od té doby mohla proměnit; ostatně stejně jako ony platformy samotné. Předložené výzkumy v jednotlivých sférách zájmu tedy dobře vystihují proměny uvažování o sociálních sítích napříč poslední dekadou. Doplnil bych jen pravidelná shrnutí v závěru každé dílčí části (ne pouze některých), což by tento postupný vývoj vystihlo ještě přehledněji; jedná se však jen o detail v rámci velmi poctivě zpracované teoretické části.

EMPIRICKÁ ČÁST sestává ze dvou studií kombinujících kvalitativní a kvantitativní přístup. Těm předchází kapitola zdůrazňující výzkumná úskalí, což ještě potvrzuje důslednost řešerše stávajícího poznání ze strany autorky. První studie stojí na srozumitelně představené i logicky vybrané metodě ohniskových skupin ukazuje, k jakým závěrům dospěli autorkou zpovídaní respondenti. Tyto výsledky do značné míry souhlasí s dřívějšími zjištěními popsány v teoretické části, což je autorkou také správně zmíněno.

V podobném duchu je zpracována i druhá, dotazníková část. Ta se zaměřila na konkrétní příspěvky na sociálních sítích, jež by měly souviset se získáváním sociální opory, a stojí především na analýzách četnosti odpovědí u jednotlivých položek dotazníku, do složitějších statistických operací se nepouští. Samotná návaznost obou fází výzkumu není dostatečně vysvětlena, stejně tak i rozdílnost (respektive podobnost) výsledných zjištění z jednotlivých částí. Nutno však zmínit důsledný, až vyčerpávající přístup k získaným informacím.

CELKOVĚ je práce přínosným příspěvkem ke zkoumání užívání sociálních sítí v českém prostředí. Autorka velmi důkladně a logicky přehledně popisuje velké množství studií, jež se mody využívání sociálních sítí v životě jednotlivce v poslední dekádě a půl vyskytly. Cíleně postupuje k tématu sociální opory, jež patří mezi velmi důležité (a přitom leckdy přehlížené) principy komunikace na sociálních sítích.

Na tato zjištění navazuje i dvojice výzkumů, které se nepouštějí do odvážných hypotéz o specifikách české populace, namísto toho v duchu zmíněných studií především kvalitativní formou stopují různé způsoby chování tuzemských uživatelů na sociálních sítích. Výsledky podle očekávání ukázaly, o jak proměnlivý a vrstevnatý fenomén se jedná – např. v podobě zjištění, že ačkoli si leckteří uživatelé sociálních sítí o sociální oporu explicitně neříkají, dostává se jim.

Předložená rigorózní práce tedy obsáhle zpracovává dané téma a naplňuje požadavky na tento formát kladené.

Práci rozhodně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „prospěla“.

V Praze 22. října 2020

Mgr. Mojmír Sedláček